

Flexibel Zelfverantwoordelijk Leren

1 november 1999

Auteur: Jan van der Draai

Volume: 29

Nummer: 2

Pagina's: 48-66

Documenten

- [vonk_jrg29_035.pdf](#)

flexibel zelfverantwoordelijk leren jan van der draai er komen twee leerlingen het open leercentrum binnen het boek communicatietechnologie nederlands onder de arm de moduulwijzer lees vaardigheid in de hand het is stil in het open leercentrum je kunt er een speld horen vallen in de grote lichte zaal zitten leerlingen te werken aan de computers die op werkeilanden verspreid in de ruimte staan tijd is kostbaar je kunt computers maar een beperkte tijd reserveren daarom moet er hard gewerkt worden aan een kant van de zaal staan de schappen van de bibliotheek daarachter de broncomputers waarmee bronnen van nieuwe leerstof kunnen worden aangeboord een directe lijn met de openbare bibliotheek in de stad is in de maak langs de kanten van het open leercentrum staan de autocad computers in het midden de internet eilanden achter de bibliotheek zijn studiehoeken waar in alle rust gestudeerd kan worden voor dit stiltecentrum hoefde niet te reserveren en leerlingen lopen naar de ding zij hebben dan al na de basisschool balie en laten hun pasje zien vier jaar vervolgonderwijs gehad meestal aan de twee medewerkers algemeen van aard havo of mavo of een die het open leercentrum lagere beroepsopleiding lbo beheren met datzelfde pasje kopen ze leermiddelen in de schoolwinkel kunnen ze telefoneren een broodje halen uit de automaten in de hal open leren en de printers activeren in het open leercentrum nu krijgen ze op vertoon van met het vak nederlands is het allemaal het pasje de computers toegewezen die ze begonnen het wordt nu bijna geheel als een paar dagen geleden al voor nu geser open leren aangeboden de leerstof is in veerd hadden en ze kunnen aan het werk modulen verdeeld organisch afgeronde plannen moet altijd zonder vooraf te reser leerstofeenheden zoals spelling leesvaar veren word je niet toegelaten zelfs niet al digheid correspondentie 1 en 2 verslag zou er een computer vrij zijn het plannen geving enz bij elk van de modulen is een van een weektaak is een essentieel onder moduulwijzer geschreven een soort spoor deel van de aanloop tot zelfstandig en zelf boekje dat vooral in de eerste schoolse verantwoordelijk werken mesters de leerling precies vertelt wat hij moet doen zie bijlage 1 in zijn trajectmap we zijn in het horizon college een school bewaart de leerling een

jaaroverzicht waarin voor middelbaar beroepsonderwijs in de deadlines van de vakken zijn aangegeven hoorn de afdeling techniek telt ongeveer 1200 leerlingen verdeeld over de opleidingen en waarop een module afgesloten moet zijn en waarop getoetst moet zijn en elektrotechniek bouwkunde en werktuigbouwkunde leerlingen komen binnen bij de balie van het open leercentrum ligt vanaf 16 jarige leeftijd en volgen bij ons een map waarin mogelijke toetsmomenten meestal een vierjarige technische opleiding op ei zijn weergegeven gemiddeld tien tot twaalf 29e jaargang nummer 2 nov dec 1999 a f toetsmogelijkheden per week voor het vak teem van flexibel zelfverantwoordelijk nederlands de leerlingen bestuderen de leren waarin we doelbewust werken aan stof uit het boek thuis in de studieruim leren leren de persoonlijke mentor is voor ten in de bibliotheek reserveren een de leerling van het eerste uur een vaste plaats in het open steun en toeverlaat die leercentrum en maken het plannen van een weektaak is een ervoor zorgt dat hij pro de oefeningen met essentieel onderdeel van de aanloop bleemloos zijn weg kan de tekstverwerker die tot zelfstandig en vinden in de enorme slaan ze vervolgens op zelfverantwoordelijk werken schoolorganisatie en in hun eigen homedi dat hij vlekkeloos kan rectory zodat de leraar die eventueel kan functioneren in de verschillende leersyste nakijken als de stof bestudeerd is de oefeningen die hij vanaf het eerste moment tegen ningen gemaakt en hij denkt dat hij succes komt de overgang van een toeleverende vol de toets kan maken zoekt de leerling in school naar ons middelbaar technisch de map het voor hem meest geschikte onderwijs is groot en vaak qua leerstof erg moment uit en schrijft hij zich in voor de moeilijk voor onze leerlingen en het steeds toets flexibele toetsmomenten geven hem wisselen van leersysteem maakt het er ook de mogelijkheid in eigen tempo te studeren niet makkelijker op een groot deel van de leerstof wordt zo indi vidueel en zelfstandig verwerkt de leerling plant zijn weektaak en overlegt daarover drie leersystemen met zijn mentor hij krijgt hulp van de vakle raar die hij altijd kan aanklampen de vakle naast elkaar raar bespreekt met hem de diagnostische instaptoets aan het begin van elke module klassikaal onderwijs geeft bij elke module een aantal zwaarte een groot aantal vakken zoals constructie puntlessen waarvoor de leerling zich kan leer sterkteberekeningen materialenleer inschrijven en houdt inloop en vragenuur enz die voor alle leerlingen volstrekt nieuw tjes bij bepaalde onderdelen van het vak zijn worden in eerste instantie klassikaal herstelt hij soms de klassikale situatie als er gegeven groepsgewijze instructie is bij deze spreekbeurten gehouden moeten worden of nieuwe vakken de meest effectieve vorm van als vergaderen en notuleren op het pro onderwijs de leerlingen zitten dus in de klas gramma staan dan wordt de klas bij veel de leraar draagt leerstof over geeft huiswerk andere vakken zitten de leerlingen nog in de op en controleert het gemaakte werk klas in drieen verdeeld met een van de groepen als publiek worden de spreekbeur probleemgestuurd onderwijs ten gehouden geëvalueerd en beoordeeld er zijn ook vakken die te maken hebben terwijl de beide andere groepen gewoon met de praktijk en de werkplaats kozijnen doorgaan met andere modules de volgen stellen bouwmeten calculeren enz deze de week zijn de groepen gewisseld vakken worden aangeboden in de vorm van probleemgestuurd onderwijs waarbij leerlin over alle vakken heen wordt de leerling gen in groepjes

van zeven of vijf een prak begeleid door een eigen persoonlijke men tijdopdracht moeten uitvoeren ze moeten tor die elke week op een vaste tijd met hem zelf zorgen voor een goede werkverdeling een voortgangsgesprek voert die hem helpt moeten overleg voeren en verantwoordelijk de weektaak te plannen en met hem werkt heid dragen en delen ze moeten elkaar ook aan het oplossen van studieproblemen de aanspreken op resultaten en inzet ze moe mentor speelt een cruciale rol in ons sys ten gezamenlijk het resultaat in een week nov dec 1999 nummer 2 29e jaargang tot stand brengen en daarvan verslag uit flexibel brengen in een gezamenlijk werkstukver zelfverantwoordelijk slag probleemgestuurd onderwijs is een leren goede simulatie van de werkelijkheid op de werkvloer en daar door een zeer geschikte aan onze onderwijsvernieuwing liggen een onderwijsvorm voor de praktische vakken aantal maatschappelijke en politieke facto ren ten grondslag als de maatschappij ver open leren andert moet de school mee veranderen ten slotte zijn er de vakken waarin de leerlin onze school was ooit een reguliere middel gen per definitie zeer uiteenlopen omdat de bare technische school het was een goe een van het algemeen vormend onderwijs de school leerlingen die bij ons afstudeer komt en de ander van het lager beroepson den hadden een hoofd vol gedegen derwijs denk aan vakken als nederlands vakkennis en een koffer vol praktische vaar wiskunde en natuurkunde juist deze vak digheden en ze werden door het bedrijfsle ken worden in een setting van open leren ven in noord holland met open armen ont aangeboden omdat juist daarbij de leerlin vangen een leerling die na zijn diploma een gen individueel en in eigen tempo kunnen baan kreeg kon zonder problemen min werken en flexibel kunnen toetsen stens vijf jaar vooruit bij zijn baas klassikaal onderwijs probleemgestuurd vandaag is dat anders zelfs onze beste onderwijs en open leren blijven als heel leerling moet straks als hij van school is verschillende leersystemen naast elkaar zich zeker binnen twee jaar grondig bijscho bestaan en de leerling moet per dag een len vakkennis veroudert steeds sneller en aantal malen overstappen van de ene situ eren is letterlijk een levenslang proces atie in de andere mits goed begeleid blij geworden kennis en vaardigheden zijn niet ken de leerlingen daar meer genoeg de geen moeite mee te onze school verandert langzaam school moet zich erop hebben onze ervaring maar zeker van een productgerichte toeleggen de leerling is dat leerlingen vaak naar een procesgerichte opleiding ook te leren hoe hij het flexibeler zijn dan era waarin het proces van het ieren best kan ieren wat zijn ren wat wel gebeurt steeds meer centraal staat sterke en zwakke pun is dat er verschuivin ten zijn en welke leer gen plaatsvinden per vak een technische strategieen hij kan gebruiken onze school leraar besluit voor een stukje leerstof waarin verandert langzaam maar zeker van een het vooral op feitenkennis aankomt een productgerichte naar een procesgerichte modulwijzer te schrijven zodat de leerlin opleiding waarin het proces van het ieren gen dat deel in het open leercentrum kun steeds meer centraal staat het systeem nen doen en hij er geen les meer over hoeft van flexibel zelfverantwoordelijk leren ieren te geven terwijl een leraar algemene vakken steunt op de drie pijlers 1 zelfkennis 2 soms juist besluit een onderdeel uit het strategiegebruik en 3 verantwoordelijkheid open leren te halen om weer groepsgewijs te instrueren aan onze open leercentra zelfkennis zijn niet voor niets instructieruimten vastge wij

willen dat onze leerling inzicht krijgt in zijn bouwd eigen mogelijkheden en beperkingen zijn zelfbeeld moet positief en realistisch zijn hij moet bij het aansnijden van nieuwe leerstof kunnen vaststellen wat hij al van de stof weet waar voor hem de problemen liggen en welke tijdsinschatting hij moet maken 29e jaargang nummer 2 nov dec 1999 rai strategiegebruik krijgt hij een schouderklopje en kan hij weer hij moet geleerd hebben leerstrategieen toe een week voort misschien wel de grootste te passen en in staat zijn achteraf te evalu waarde van zo n voortgangsgesprek is de eren of zijn strategie effectief was hij moet geweldige motivationele stimulans die veel zijn strategieen kunnen bijstellen om zo zijn leerlingen ervan ondervinden eigen leren effectiever te maken leergesprekken verantwoordelijkheid bij een aantal leerlingen echter blijkt dat er er moet een verschuiving plaatsvinden in het soms problemen zijn dan maakt de mentor dragen van verantwoordelijkheid onze leer met hem een nieuwe afspraak op een ander ling moet bereid en in staat zijn de verant tijdstip en vindt er een zogenaamd studiege woordelijkheid voor zijn eigen studie zelf te sprek of leergesprek plaats waarin dragen en die niet meer bij de leraar te leg studieproblemen worden geanalyseerd en gen daartoe moet hij sterk gemotiveerd zijn aangepakt vaak spelen zaken als werk discipline gebrek aan motivatie faalangst onvoldoende planningsvaardigheid enz een rol en is hulp noodzakelijk meestal zal de mentor nieuwe stijl mentor dan besluiten om met de leerling samen een eindje op te studeren samen beginnen ze dan aan een nieuwe module de mentor nieuwe stijl is de spil van het aan de hand van de diagnostische instap systeem hij begeleidt de leerlingen in de toets en de modulwijzer stellen ze vast wel verschillende leersystemen hij helpt hen bij ke onderdelen er aan bod komen wat de studieproblemen en leert hen hun eigen hoofd en bijzaken zijn welke voor de leer motivatie op peil te houden nieuw is dat hij ling specifieke moeilijkheden erin zitten en zich intensief bezighoudt met het leerproces welke leerdoelen gehaald moeten worden van zijn pupillen hij hee ft beslist niet meer samen maken ze een persoonlijk werkplan dan tien twaalf leerlingen onder zijn hoe bespreken een mogelijke strategie maken de voor zijn taak als mentor krijgt hij vier een tijdsinschatting en een werkafspraken uren per week ook wordt de volgende sessie vastgelegd waarin deze zaken geevalueerd zullen wor voortgangsgesprekken den na drie of vier leergesprekken is de hij begint met de zogenaamde voortgangs leerling vaak weer op het spoor soms kan gesprekken aan de hand van een vast de mentor niet helpen en moet hij een leer rooster heeft hij iedere week minstens een ling met een ernstig probleem doorverwijzen gesprek met elk van zijn leerlingen onder naar het onderwijsbureau waar men bijvoor vier ogen daarin komen het welbevinden beeld een cursus omgaan met faalangst en de studievoortgang ter sprake met een aan de leerling aanbiedt verse computeruitdraai uit het cijfersysteem worden de cijfers van de afgelopen week besproken over elke onvoldoende wordt een afspraak gemaakt mentor en leerling proberen samen de oorzaak van de onvol leerinstrumenten doendes te achterhalen en maken afspra ken over hulpvragen bij de vakleraar over de moeilijkheid van leerprocessen is dat ze de hertoetsen en over werkplannen een abstract zijn en zich in het verborgene voortgangsgesprek kan heel kort zijn als afspelen het probleem van spreken over een leerling goed scoort een goede werk leerprocessen is het

probleem van het zicht planning heeft en het naar zijn zin heeft baar maken van die processen de gemiddeld nov dec 1999 nummer 2 29e jaargang l i f b a u c delde mentor is geen geschoolde psychologen een sterk reproductieve leerstijl heeft loog om toch effectief en verantwoord met deze leerlingen kenmerken zich door zijn pupillen over hun leerprocessen te praten hun rijtje voor rijtje bladzijde voor bladzijde ten heeft hij de beschikking over een aantal manieren van leren ze leren om te kunnen instrumenten die op een redelijk eenvoudige reproduceren u kent ze wel de leerlingen manier allerlei belangrijke aspecten van die die vragen meneer hoort bladzijde 11 ook processen zichtbaar maken nog bij de overhoring of niet en moeten we figuur 12 ook kennen nu is een reproductieve diagnostische instrumenten die wij op tieve manier van leren niet per definitie altijd school gebruiken zijn de inventaris slecht maar als de leerstof uitgebreider leerstijlen vermuut 1992 zie ook vermuut wordt en abstracter komen de problemen 1995 de studeergedrag vragenlijst wij willen deze leerstijl graag veranderen in koning e a zie ook zijlstra 1995 de een meer betekenisgerichte en beroepsge vragenlijst studieproblemen schouwen richte stijl van leren burg 1995 de examen toets attitude vragenlijst van der ploeg 2 het zijn instrumenten het grootste deel van de andere heeft zijn menten specifiek voor de mentor hij leerlingen met een zogenaamde ongerichte gebruikt de vraag items en uitspraken ervan leerstijl dat zijn leerlingen die volstrekt niet in zijn leergesprek met de leerling dan gaat weten hoe ze moeten studeren zij probe het bijvoorbeeld over zaken als desinteresse ren met vallen en opstaan kenmerkend in de studie faalangst planningsvaardig voor hen is eigenlijk het ontbreken van leerheid werkdiscipline zelfsturing en motiva stijl het zijn die leerlingen die als ze een tie de mentor vaart niet blind op de instrumenten toets gemaakt hebben er werkelijk geen menten hij gaat in de eerste plaats uit van idee van hebben of ze voldoende of onvol zijn intuïtie en gebruikt de instrumenten om doende hebben gescoord zij hebben totaal zijn vermoedens te verifiëren geen strategisch inzicht in hoe een leertaak aan te pakken ook hier heeft de mentor terwijl drie van de vier leerinstrumenten nieuwe stijl een zware taak slechts gebruikt worden als zich bij de leerling studieproblemen voordoen is er een het is nogal pretentief om als mentor te instrument dat altijd aan alle leerlingen denken dat je de leerstijl van iemand kan wordt voorgelegd de inventaris leerstijlen veranderen zelfs al beschik je over instrumenten 3 gebaseerd op de constructivistische menten die het leergedrag duidelijk zicht leertheorie van vermuut 1992 de mentor baar maken een leerstijl is hardnekkig als maakt aan het begin van het schooljaar van we een leerstijl bespreken praten we vrijwel ieder van zijn leerlingen een zogenaamd direct ook over persoonlijkheidskenmerken leerstijlprofiel dat profiel geeft al een eerste de manier waarop iemand leert heeft veel indicatie van de manier waarop de leerling te maken met zijn karakter en het wezen gewend is te studeren soms is dit leerstijl van zijn persoon als je iemands leerstijl wil profiel voor de mentor al de eerste aanlei veranderen wil je de persoon veranderen ding om een leergesprek te organiseren leren leren kan alleen plaatsvinden als iemand bereid is zichzelf bloot te geven en zijn eigen functioneren ter discussie te stellen daarvoor is een sterke vertrouwensrelatie leren leren 1 op 1 tie nodig tussen mentor en leerling zowel de mentor als de leerling moeten bereid zijn veel van zichzelf te geven in het leerge-

sprek uit onze eigen metingen blijkt dat ongeveer en moeten zich kwetsbaar op
durven stel de helft van de leerlingen die bij ons instro len daarom is leren leren
een kwestie van 29e jaargang nummer 2 nov dec 1999 hrhw ai t m s j c v f
